

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "En EU-politik för rationalisering av industrin för webboffset- och rotogravyrtryckning i Europa" (initiativytttrande)

(2011/C 44/16)

Föredragande: **Pierre GENDRE**

Medföredragande: **Nicola KONSTANTINOU**

Den 16 juli 2009 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i EESK:s arbetsordning utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"En EU-politik för rationalisering av industrin för webboffset- och rotogravyrtryckning i Europa".

Rådgivande utskottet för industriell omvandling, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 1 juli 2010.

Vid sin 464:e plenarsession den 14–15 juli 2010 (sammanträdet den 14 juli 2010) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 145 röster för, 2 emot och 7 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Den grafiska industrin i Europa står inför enorma utmaningar på grund av internets ökade popularitet som informations- och publicitetskälla, det minskande antalet läsare av tidningar och tidskrifter samt den allt hårdare globala konkurrensen om vissa produkter inom sektorn.

1.2 Den specifika sektorn för webboffsettryck och djuptryck (rotogravyr) befinner sig dessutom i en ännu svårare situation på grund av en betydande produktionsöverkapacitet som av vissa analytiker uppskattas till 25–30 %. Rapporten "IFO Konjunkturtest" som behandlar den grafiska industrin i Tyskland visar att investeringsnivån inom denna industri har följt marknadsutvecklingen, vilket anses ha lett till en tillbakagång sedan 2008. Åren 2006 och 2007 var relativt goda för den grafiska industrin⁽¹⁾, men efter 2008 har investeringscyklerna hållits på en betydligt lägre nivå, främst för att rationalisera och förbättra produktionsflödet.

1.3 Det finns en överkapacitet på den grafiska marknaden, och situationen förvärras av andra betydande konkurrensfaktorer, t.ex. de nya mediernas attraktionskraft, importen från länder med låga produktionskostnader och den minskande efterfrågan. Denna ogynnsamma ekonomiska situation har lett till att priserna har fallit och att arbetstagarnas levnadsstandard har påverkats i negativ riktning.

1.4 Dessutom har den rådande ekonomiska krisen försvårat tillgången till krediter. Precis som i andra sektorer har dessa negativa tendenser lett till att det blivit alltmer angeläget att minska produktionskostnaderna. Den rådande situationen har påverkat den senaste tidens löneförhandlingar. Under dessa svåra omständigheter finns det en risk för att grafiska företag, i synnerhet de som verkar inom mer utsatta marknadssegment, måste räkna med omstruktureringar och massuppsägningar.

1.5 År 2007 offentliggjorde Europeiska kommissionen resultaten av en studie där sektorns konkurrensfaktorer analyseras. Dessa undersökningar har lett till förslag om en handlingsplan för den grafiska industrin. EESK stöder alla dessa förslag, som företagen nu börjar tillämpa och som fortfarande är relevanta. EESK välkomnar de åtgärder som redan genomförts men anser att sektorns problem, som förvärrats betydligt genom den kris och den recession som drabbat alla EU:s medlemsstater, kräver nya initiativ för att man ska klara av de utmaningar som sektorn står inför på kort och medellång sikt.

1.6 EESK har fått information om ett nytt, gemensamt projekt som sektorns fackföreningar och arbetsgivare genomför gemensamt och som sträcker sig över ett år. Syftet är att arbetsmarknadens parter tillsammans ska utarbeta riktlinjer för en socialt ansvarsfull omstrukturering av företag. Projektet inleddes 2009 och gör det möjligt för arbetsgivare och fackföreningar att utföra en gemensam analys av problemen inom sektorn och inleda en diskussion för att försöka att lösa dessa problem tillsammans. Diskussionerna bör handla om att utarbeta en handlingsplan i syfte att minska sektorns överkapacitet.

1.7 En sådan plan skulle kunna ingå inom ramen för en mer långsiktig industripolitik som inbegriper en diskussion om de nya verksamhetsmodellerna inom den grafiska industrin. Insatserna bör följas av en högnivågrupp bestående av företrädare för industrin och arbetstagarnas fackföreningar samt sakkunniga. Högnivågruppen skulle bildas under Europeiska kommissionens överinseende och ha som uppgift att bevaka kommande omvandlingar och ta fram verktyg för att hantera dessa genom ett insynsvänligt system för insamling av information.

1.8 Just nu äger den formella sociala dialogen mellan arbetsgivare och fackföreningar endast rum på företagsnivå och på nationell nivå. EESK uppmanar kommissionen att inrätta en kommitté för europeisk social dialog för hela sektorn.

⁽¹⁾ Ifo, Investitionstest, München, Frühjahrgutachten 2008 (Enkätundersökning om investeringar, München, våren 2008).

1.9 Agendan för en formell och strukturerad europeisk social dialog skulle kunna inbegripa följande delar:

- 1) En diskussion om olika åtgärder för att bevara sysselsättningen genom utbildning och omskolning i kombination med minskad och om disponerad arbetstid och utnyttjande av driftstillestånd samt strävan efter rörlighet inom och utanför företaget eller yrket.
- 2) En undersökning av vilka insatser som behövs för att anpassa produktionskapaciteten till marknadsefterfrågan, utan att detta får negativa konsekvenser för arbetsförhållandena.
- 3) En gemensam rekommendation från arbetsgivarnas och arbetstagarnas företrädare om riktlinjerna för långsiktiga investeringar, med full hänsyn till att endast det enskilda företaget kan göra en fullständig analys av vilka nya investeringar som behövs och hur stora de ska vara. Om de olika delarna i en investeringsstrategi godkänns som lämpliga borde detta vara en garanti för att företaget ska kunna köpa in maskiner för att ersätta gamla eller för att tillgodose marknadens behov. Företagen kan på så sätt utrusta sig på ett lämpligt sätt och arbeta effektivt inom sina aktuella eller framtida nischer.
- 4) En analys av den ekonomiska situationen inom sektorn genom att man samlar in och sammanställer offentliggjorda uppgifter samtidigt som man säkerställer att företagens strategiska beslut förblir konfidentiella. Här handlar det om en kompromisslös prioritering för att det ska vara möjligt att bättre analysera det existerande handlingsutrymmet.
- 5) En kartläggning av bästa lösningar i fråga om arbetsvillkor, utbildning och omskolning, samtidigt som man säkerställer respekten för den europeiska sociala modellens normer och för kollektivavtal då sådana existerar.

1.10 EESK uppmanar kommissionen att inrätta ett observationsorgan eller ett sektorspecifikt råd för yrken och kompetenser på EU-nivå med uppgift att mäta de aktuella och framtida behoven inom sektorn och bidra till att anpassa utbildningen till efterfrågan. Observationsorganet skulle främja den permanenta yrkesutbildningen och löntagarnas rörlighet och omskolning.

1.11 Som ett första steg föreslår EESK att behöriga europeiska sammanslutningar, med Europeiska kommissionens finansiella och logistiska stöd och i närvaro av kommissionen, anordnar en konferens för alla berörda parter i syfte att upprätta en gemensam lägesrapport för att ta fram kortsiktiga handlingsperspektiv samt att den finansierar en oberoende studie om sektorns framtid på medellång och lång sikt. Arbetsmarknadens parter skulle kunna anförtros uppdraget att föreslå åtgärder som omedelbart måste vidtas för att marknaden ska fungera på ett hållbart sätt och att fastställa möjliga scenarier för yrkets utveckling.

1.12 En analys av mäklarnas verksamhet skulle kunna utföras i syfte att mäta deras inverkan på prissättningen, samtidigt som tillämpningen av specialiseringsavtal skulle kunna undersö-

kas av företagen för att bidra till ett bättre utnyttjande av produktionskapaciteten med hjälp av stordriftsfördelar och en förbättring av produktionstekniken.

1.13 EESK uppmanar medlemsstaternas och EU:s offentliga myndigheter att underlätta sektorns tillgång till offentlig finansiering, i synnerhet genom Europeiska socialfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter. Detta bör ske genom åtgärder som avser utbildning, omskolning och stöd till arbetstagares rörlighet inom den grafiska sektorn. EESK uppmanar företagen att undersöka Europeiska investeringsbankens möjligheter att ingripa för att finansiera inköp av ny teknik med koppling till nya verksamheter som behöver utvecklas.

2. Bakgrund

2.1 Utvecklingen inom den grafiska industrin i Europa är starkt förknippad med utvecklingen hos industrins leverantörer av papper, bläck och tryckmaskiner samt industrins uppdragsgivare, som har drabbats av egna problem och nu organiserar sig för att ta sig genom dem, bland annat genom att koncentrera verksamheten.

2.2 Dessa problem har orsakats av de strukturella förändringarna i vårt sätt att kommunicera, vilka ytterligare har intensifierats av krisen, och beror på att utvecklingen av internet gradvis förändrar marknadsförhållandena. Internets stora inverkan är kännbar längs hela värdekedjan på grund av de minskande reklambudgetarna. Detta gör att de grafiska medierna, på ett delvis oåterkalleligt sätt, går miste om livsviktiga intäkter, vilket får negativa konsekvenser för informationsmångfalden.

2.3 När det gäller de företag som verkar inom vissa produktområden där produkterna inte måste komma ut på marknaden inom en viss tid (i synnerhet olika kategorier av böcker) har de nya transport- och kommunikationsmöjligheterna lett till konkurrens från tryckerier i Indien och Kina. De mäklare som försöker att uppnå lägsta möjliga pris verkar dessutom tendera att göra sina beställningar hos asiatiska tryckerier, och främjar därigenom utvecklingen av en deflationstendens som är skadlig för investeringarna. Dessutom läggs kataloger allt oftare ut på internet i stället för att tryckas på papper, en utveckling som har haft ödesdigra konsekvenser för den europeiska webboffset- och djuptryckssektorn.

2.4 Enligt de senaste siffrorna från Eurostat utgörs EU:s grafiska industri av 132 571 företag och sysselsätter mer än 853 672 anställda⁽²⁾. Sju länder (Storbritannien, Tyskland, Frankrike, Italien, Belgien, Nederländerna och Spanien) sysselsätter 80 % av all personal inom sektorn i EU-25. Mer än 95 % av de grafiska företagen i EU har mindre än 50 anställda, vilket motsvarar cirka 60 % av de sammanlagda arbetstillfällena, medan mindre än 1 % har mer än 250 anställda, motsvarande cirka 13 % av de sammanlagda arbetstillfällena. Mer detaljerade siffror behövs dock för att vi ska få en mer komplett och exakt bild av sektorn, men för tillfället finns inte några sådana uppgifter tillgängliga.

⁽²⁾ The competitiveness of the European graphic industry, Europeiska kommissionen (2007).

2.5 Detta yttrande handlar huvudsakligen om webboffsettryck och djuptryck på grund av det betydande antalet upplagor eller publikationer inom detta marknadssegment. Yttrandet omfattar inte hela problematiken inom tidningssektorn och sektorn för emballagestryck, eftersom de på grund av sina produkttyper betraktas som andra marknader. Många tidningar äger sitt eget tryckeri och ingår därför endast marginellt i den här specifika sektorn. Webboffset- och djuptryckssektorn omfattar grafiska företag som producerar mycket stora kvantiteter. Webboffsettryck och djuptryck är två olika trycktekniker som kräver olika maskiner. Webboffsettryck används av stora företag som arbetar med rulloffset och av små företag som arbetar med arkooffset. De europeiska webboffset- och djuptryckssektorerna utgör tillsammans 56 % av den totala marknaden för klassiskt tryck i EU ⁽³⁾. Företagen i fråga framställer böcker, telefonkataloger, kataloger och tidskrifter som på grund av sin karaktär tenderar att tryckas i mycket stora upplagor, i allmänhet mellan 10 000 och 300 000 exemplar.

2.6 Produktionen består till hälften av tidskrifter och till hälften av huvudsakligen kataloger, reklambroschyrer och böcker. Till hela produktionen går det åt 5 miljoner ton papper. De flesta tidskrifter i EU trycks med djuptryck, och djuptryck används även för flera typer av emballage. Den europeiska djuptryckssektorns totala årskapacitet uppgår till mer än 5 miljoner ton, varav 80 % produceras i endast 5 länder. Det finns totalt 222 rotationspressar i Europa.

2.7 I EU kännetecknas webboffset- och djuptryckssektorn av sina stora företag, både inom webboffsetsektorn (cirka 30 företag i EU) och i djuptryckssektorn (cirka 25 företag i EU). De konkurrerar med varandra för att förbättra den egna marknadsandelen samtidigt som den globala efterfrågan minskar. De senaste åren har djuptryckssektorn utsatts för en starkare konkurrens från webboffsetsektorn. Företagens situation blir allt alltmer ansträngd, och arbetsmarknadens parter står inför nödvändiga omstruktureringsförhandlingar, samtidigt som de försöker att i så stor utsträckning som möjligt bevara sysselsättningen, arbetsförhållandena och lönerna.

3. Motivering

3.1 De problem som hela den grafiska industrin i EU står inför är särskilt påtagliga inom webboffset- och djuptryckssektorn, som har drabbats hårt av både strukturella och konjunkturrelaterade problem. Ett problem är den globala utvecklingen av mediesektorn med internets ökande popularitet som krymper marknaden för tryckta produkter på informationsområdet. Andra problem är överkapaciteten, överinvesteringarna och koncentrationen.

3.2 Den globala utvecklingen inom mediesektorn

3.2.1 Under de kommande åren förväntas produktvolymen sjunka på grund av ökad onlinepublicering och internetreklam

⁽³⁾ The competitiveness of the European graphic industry, Europeiska kommissionen (2007).

och på grund av de förändringar i läsarbeteendet som denna utveckling medför.

Produktionen av telefonkataloger och andra kataloger har minskat de fem senaste åren. Denna typ av produktion hör främst till EU:s webboffset- och djuptryckssektor. Om tendensen håller i sig kommer detta att leda till nya omstruktureringar, nya sammanslagningar och nedlagda fabriker, i kombination med ytterligare nedskärningar av arbetstillfällen.

3.2.2 Under de senaste tio åren har EU:s tidskriftssektor drabbats av en nedgång som visat sig genom försäljningsras och sjunkande priser ⁽⁴⁾. Enligt uppgifter från Intergraf har dessutom fyra av de sex främsta producentländerna för tidskrifter konstaterat en tillbakagång mellan 2001 och 2004, förutom Spanien och Italien där man har noterat en svag uppgång. Nyare siffror visar att de italienska och spanska marknaderna nu har vänt nedåt. År 2009 minskade reklaminvesteringarna i tidskrifter med 28,7 % i Italien (Nielsen) och produktionen av tidskrifter med 10,5 viktprocent (Istat). Det rör sig om en utveckling som hållit i sig fram till i dag och som kommer att fortsätta så länge det finns en överkapacitet inom sektorn. Efter som företagen riktar sig mot mer specialiserade målgrupper för att förbättra sin försäljning grundar sig deras beställningar på mindre upplagor, vilket får negativa konsekvenser för webboffset- och djuptryckssektorn, vars produktionskostnader har varit ekonomiskt hållbara enbart på grund av de mycket stora upplagorna.

3.2.3 De pressgrupper som ger ut dagstidningar har minskat antalet titlar på grund av det minskade läsaraantalet. I Storbritannien har inte mindre än 53 titlar, främst kostnadsfria veckotidningar, lagts ner under 2008. Vissa av dessa grupper inför kombinerade abonnemangserbudanden med både pappersupplaga och digital upplaga i ett försök att använda dessa båda former för informations- och reklamspridning på ett kompletterande sätt. Denna åtgärd skulle kunna bidra till att bromsa nedgången inom sektorn och eventuellt underlätta omplacering av vissa arbetstagare, även om man inte kan vara helt säker i ett så tidigt skede.

3.2.4 Papperskostnaderna utgör mer än hälften av tryckkostnaderna i EU, och eftersom företagen köper papper var för sig har de svårt att hävda sig mot de gruppinköp som är vanliga i länderna i Sydostasien. I en helt färsk rapport har Stationers' and Newspaper Makers' Company uppskattat att efterfrågan på tidningspapper kommer att halveras (56 %) från dagsläget fram till 2020. Samma rapport visar också att efterfrågan på tidskrifter beräknas minska med omkring en tredjedel på grund av att man i allt större utsträckning ger ut nätupplagor, vilket påverkar reklamen. Då har man ändå inte räknat med inverkan från digitala medier inom sektorn för affärstidskrifter ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ The competitiveness of the European graphic industry, Europeiska kommissionen (2007).

⁽⁵⁾ The Future of Paper and Print in Europe, Stationers' and Newspaper Makers' Company (2009).

3.2.5 Tidigare ägde de stora förlagen egna tryckerier som producerade deras publikationer. Under de tio senaste åren har många sålt dessa tillgångar för att koncentrera sig på kärnverksamheten. Förläggare med egna tryckerier är numera sällsynta. Dessutom använder de sig ibland av mäklare och lägger sitt tryckarbete på det tryckeri som ger det lägsta budet. Den här trenden leder till ytterligare press på de grafiska företagen och förvärrar problemen inom en sektor som redan är mycket försvagad. Överkapaciteten gör det möjligt för stora och inflytelserika förlag att genomföra kostnadsnedskärningar, vilket leder till att de grafiska företagen får mindre marginaler. Detta påverkar i sin tur arbetstagarernas lönenivåer negativt.

3.2.6 Katalog- och tidskriftsförlagen utövar ett liknande tryck på tillverkningskostnaderna för sina produkter. På grund av den starka konkurrensen om varje kontrakt försöker de flesta grafiska företag att minska sina kostnader genom att i första hand skära ned på lönekostnaderna, vilket leder till en försämring av arbetsförhållandena.

3.2.7 Den finansiella krisen har haft förödande konsekvenser för de grafiska företagens tillgång till krediter, eftersom de missgynnas av sitt dåliga anseende. Dessutom har den lett till en minskning av reklambudgetarna, vilket har gjort att volymen på företagets verksamhet har minskat.

3.2.8 Slutligen verkar det svårt för de grafiska företagen att bredda sin verksamhet, även om det vore önskvärt. De flesta av dem befinner sig just nu inte i en situation där de kan investera, i synnerhet inte i prepress, på grund av att de saknar finansiella medel och tillgängliga lokaler.

3.2.9 De små och medelstora produktionsenheterna verkar däremot lättare kunna anpassa sig till de strukturella förändringarna och till de konjunkturrelaterade problemen, eftersom de är mer flexibla i sina rutiner och lättare kan ta hänsyn till behoven hos en mer varierad kundkrets. I framtiden skulle dessa företag kunna bidra till att en del av de arbetstagare som förlorat sina tidigare arbeten i de stora företagen kan återanställas. Hur många löntagare det skulle kunna röra sig om är dock svårt att säga.

3.3 Överkapacitet och överinvesteringar

3.3.1 Den ökande överkapaciteten⁽⁶⁾ på den europeiska webboffset- och djuptrycksmarknaden, som både beror på minskad efterfrågan på den europeiska marknaden och på överinvesteringar, minskar företagets snäva marginaler ytterligare. I de fall där denna typ av problem funnits sedan tidigare finns det nu en påtaglig risk för att man vidtar ännu mer drastiska kostnadsnedskärningar i ett desperat försök att behålla marginalerna eller för att överleva. Många företag har blivit tvungna att acceptera försäljningspriser som är lägre än de totala tillverkningskostnaderna i ett försök att begränsa förlusterna.

⁽⁶⁾ Gennard, J. The Impact of the financial crisis on the European graphical industry (2009).

3.3.2 Enligt en studie som utförts av UNI Europa Graphical hade sektorns grafiska produktion under 2008 gått tillbaka till samma nivå som under 2004⁽⁷⁾. Trots den ogynnsamma konjunkturen köpte de europeiska djuptrycksföretagen 28 nya maskiner mellan 2005 och 2008. Dessa investeringar har visserligen delvis varit ett led i olika strategier i samband med att man bland annat behövt förnya material, leva upp till nya marknadskrav och utöka kapaciteten för att på ett effektivare sätt kunna klara av produktionstoppar. De nya maskinerna kan producera tryckt material på ett mer effektivt sätt, vilket ökar sektorns överkapacitet, som enligt beräkningarna låg på 15–20 %⁽⁸⁾ före krisen. I och med krisen ligger överkapaciteten i dag på omkring 25–30 %.

3.3.3 Enligt det tyska fackförbundet Ver.di har den ökade grafiska kapaciteten i Europa skärpt den förödande konkurrensen. Ver.dis analys visar dessutom att dessa investeringar endast har ökat trycket på att minska kostnader och undanröja marknadskonkurrenter, vilket i sin tur redan lett till massuppsägningar.

3.3.4 Överkapaciteten och överinvesteringarna har redan orsakat ett antal uppseendeväckande konkurser. Quebecor World, ett av de främsta grafiska företagen i Europa, är ett av dessa företag, med en personalstyrka på mer än 20 000 personer på global nivå. År 2008 ansökte Quebecor Worlds om konkurs på grund av den stegrade konkurrensen och den ökade användningen av digitalt tryck. År 2009 återbetalade företaget sina skulder och går nu under namnet World Color. Företaget har överlåtit sin verksamhet i EU till en investeringsfond vid namn HHBV. Utöver sådana konkurser hanterar flera företag sina problem genom samgående, en process som har lett till omfattande omstruktureringar i hela sektorn, vilket i sin tur har lett till förlorade arbetstillfällen.

3.3.5 Precis som i flera andra sektorer har den ekonomiska krisen fått allvarliga konsekvenser för de löneförhandlingar som hållits under 2009. Även när arbetstillfällena bevarats har den stora press som utövas mot arbetstagarerna för att minska arbetskostnaderna haft en negativ inverkan på anställningsförhållandena och lönerna. De kollektiva förhandlingarna under 2009 har i genomsnitt resulterat i en minskning på 0,9 % av köpkraften hos arbetstagarerna inom den europeiska grafiska sektorn⁽⁹⁾. Utvidgningen av marknaden har bidragit till att stärka den nedåtgående spiral som påverkar priserna och arbetskostnaderna och till att skärpa konkurrensklimatet.

3.4 Koncentration

3.4.1 De senaste åren har antalet företag som tillverkar papper, bläck och tryckmaskiner minskat, vilket har lett till en större koncentration där leverantörerna hamnar i en maktposition som gör det möjligt för dem att lättare driva genom sina villkor.

⁽⁷⁾ Europeisk konferens om webboffset och djuptryck, 16–20 mars 2009, Verona (Italien).

⁽⁸⁾ Ibid.

⁽⁹⁾ UNI Europas rapport om kollektivavtal, Gennard, J. (2009).

3.4.2 En studie som nyligen utförts inom den grafiska sektorn i Europa visar att överkapacitet, överinvesteringar, svag efterfrågan, lägre produktpriser, sjunkande omsättning och en ökande konkurrens på marknaden har lett till fusioner och företagsförvärv samt nya konkurser⁽¹⁰⁾.

3.4.3 Fusioner och förvärv har skapat större företag som är ännu fastare beslutna att undanröja sina konkurrenter. Under 2005 uppstod på så sätt Prinovis, det största djuptycksföretaget inom den grafiska industrin i Europa, genom att den grafiska verksamheten i mediegrupperna Bertelsmann, Gruner + Jahr och Springer slogs samman. Dessutom har gruppen Schlott AG blivit den näst största aktören på den europeiska djuptycksmarknaden tack vare sina företagsförvärv (REUS i Plzeň, Tjeckien) och sitt förvärv av viktungs- och utskriftskapacitet (Biegehaar, Nederländerna) under 2006 och 2007. I början av 2008 återupptog en nederländsk investeringsgrupp Quebecors grafiska verksamhet i Europa. Den brittiska gruppen Polestar söker efter partner för att bli en större aktör på marknaden.

4. Framtidsutsikter

4.1 Alla dessa problem sätter den europeiska webboffset- och djuptyckssektorn i en svår situation som kommer att vara skadlig på lång sikt om beslutsfattarna och andra berörda parter inte agerar omedelbart och på ett enat sätt. Arbetsmarknadens parter har alla kommit fram till slutsatsen att sektorn måste omorganiseras och omstruktureras om den ska kunna garantera en hållbar utveckling på sikt. Det är sannolikt att ytterligare rationaliseringar med många uppsägningar kommer att äga rum under de kommande tio åren. Därför anser arbetsmarknadens parter att initiativ nu måste tas, så att den rådande krisen i sektorn kan kontrolleras och hanteras på det sätt som bäst gynnar arbetsgivare och arbetstagare. Krisen är dessutom så allvarlig att fackföreningarna just nu undersöker dess följder och försöker att utarbeta konstruktiva strategier för att bevara systerföretagen, planera omskolning, undvika försämrade arbetsförhållanden och bevara lönenivåerna.

4.2 År 2007 föreslog Europeiska kommissionen i samförstånd med branschorganisationerna en handlingsplan i sex punkter för den grafiska industrin:

- 1) Åtgärder för att främja den grafiska industrin i Europa på den globala marknaden
 - a) Partnerskap och allianser
 - b) Hantering av produktionskostnader
- 2) Utveckling av tjänster med högt mervärde för kunderna
- 3) Bättre utbildning

⁽¹⁰⁾ Gennard, J. Annual Collective Bargaining Survey. UNI Europa (2008).

- 4) En starkare europeisk referensram – standardisering och harmonisering
- 5) Samordnad ökning av insatserna för forskning och innovation
- 6) Förbättrat anseende för den grafiska industrin

EESK stöder hela detta förslag som fortfarande är ytterst aktuellt, och välkomnar de åtgärder som redan genomförts. Med tanke på sektorns problem, som förvärrats betydligt genom krisen och den recession den har orsakat i alla EU:s medlemsstater, anser EESK dock att det krävs vissa omedelbara åtgärder för att hjälpa sektorn att hantera de utmaningar den står inför på kort sikt.

4.3 Den finansiella krisen har dessutom ökat behovet av ett planerat och samordnat agerande från arbetsmarknadsparternas sida. Att utarbeta en verklig europeisk industripolitik på grundval av innehållet i kommissionens förslag är viktigare än någonsin. Det är inte önskvärt att koncentrationsprocessen trappas upp mer än nödvändigt, även om man måste kunna räkna med en kontrollerad konsolidering under övergångsperioder. Detta kan bland annat ske genom minskad arbetstid i syfte att bevara ett så stort antal arbetstillfällen som möjligt och effektiva metoder för omskolning samt intern och extern rörlighet. I enlighet med förordning (EG) nr 2658/2000, som för närvarande ses över, skulle man kunna försöka få till stånd specialiseringsavtal mellan företag som tillsammans inte utgör mer än 20 % av marknaden, för att förbättra tekniken och övergå till stordriftsfördelar som kan bidra till företagens överlevnad.

4.4 Mäklarnas verksamhet kan komma att undersökas så att man kan avgöra på vilket sätt de inverkar på prissättningen. Principen om fri och icke snedvriden konkurrens måste kunna fungera med respekt för arbetsnormer, normer för skälig ersättning och kollektivavtal, överallt där sådana finns i EU.

4.5 Sektorns överkapacitet måste minskas genom gemensamma insatser. Den sociala dialogen och de kollektiva förhandlingarna måste utvecklas på alla nivåer i alla länder för att omstruktureringen ska kunna hanteras i enlighet med socialt godtagbara riktlinjer. För att finna lösningar på de svåra problemen inom sektorn är det dessutom viktigt att det snarast upprättas en formell och strukturerad social dialog på EU-nivå. EESK påminner om att den sociala dialogen på branschnivå kan leda till antagandet av utlåtanden, gemensamma förklaringar, riktlinjer, uppförandekoder, stadgar och avtal.

4.6 Ekonomiskt och logistiskt stöd från Europeiska kommissionen är absolut nödvändigt för att vi i framtiden ska kunna bevara en sund och välmående webboffset- och djuptycksindustri i Europa. EESK uppmanar företagen att ansöka om EU-stöd via bland annat Europeiska socialfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter och Europeiska fonden för forskning och innovation. Det vore även önskvärt att utvärdera Europeiska investeringsbankens möjligheter att finansiera företagens

anpassning till verksamheter som kräver ny teknik. Användningen av olika stödsystem är alltså önskvärd, men den bör ha som enda syfte att underlätta övergångar och inte att indirekt finansiera utlokaliseringar.

4.7 På kort sikt föreslår EESK följande fyra åtgärder:

4.7.1 En diskussionsgrupp på hög nivå bestående av företrädare för industrin, arbetstagarna och forskarna bör inrättas. På så sätt kan man bättre avgöra vilken form den grafiska industrin skulle kunna ta på medellång sikt och lägga fram förslag till den nya företagsmodell som kommer att behöva skapas.

4.7.2 En konferens för alla berörda parter bör anordnas i syfte att fastställa en gemensam lägesrapport och ta fram kortsiktiga handlingslinjer. Arbetsmarknadens parter skulle kunna få i uppdrag att fastställa möjliga scenarier för verksamhetens utveckling och föreslå omedelbara åtgärder för att se till att marknaden kan fungera på ett hållbart sätt.

4.7.3 Man bör inom ramen för den europeiska branschvisa sociala dialogen utföra en oberoende studie, finansierad av kommissionen, i syfte att klargöra sektorns framtid på medellång och lång sikt, med hänsyn till bland annat ny teknik, förändrade konsumtionsmönster samt leverantörernas och uppdragsgivarnas strategier.

4.7.4 För att det ska vara möjligt att utarbeta en lämplig politik för utbildning och omskolning är det absolut nödvändigt att inrätta ett observationsorgan eller ett sektorsspecifikt råd för yrken och kompetenser i syfte att inventera de befintliga och framtida yrkena och att få lärdom om vilka kompetenser som krävs.

4.8 För att säkerställa att utvecklingen på området följs upp på ett effektivt sätt bör kommissionen inrätta ett system för att samla information och tillförlitliga uppgifter som kan utnyttjas av de berörda parterna.

Bryssel den 14 juli 2010

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Mario SEPI
